

Instrucció 2/2021, per la qual es fa difusió dins l'àmbit d'execució penal del Programa marc de prevenció de suïcidis als centres penitenciaris de Catalunya, validat per la Comissió de seguiment de l'Acord de coordinació entre el Departament de Justícia i el Departament de Salut per al desenvolupament d'un programa d'atenció a la salut mental i les addiccions en el marc de les actuacions dels serveis d'execució penal de Catalunya

L'article 43 de la Constitució espanyola reconeix a tots els ciutadans el dret a la protecció de la salut, i determina que correspon als poders públics organitzar i tutelar la salut pública mitjançant mesures preventives i de prestacions i serveis necessaris.

En aquest sentit, l'article 3 de la Llei orgànica 1/1979, de 26 de setembre, general penitenciària (LOGP), estableix que correspon a l'Administració penitenciària vetllar per la vida, la salut i la integritat de les persones internes i el Reglament penitenciari (RP), aprovat mitjançant el Reial decret 190/1996, de 9 de febrer, indica que les persones internes tenen dret a que l'Administració vetlli per llurs vides, integritat i salut i garanteix el seu dret a una assistència sanitària orientada tant a la prevenció com a la curació i rehabilitació.

El suïcidi és un problema de salut pública que té especial incidència en el context penitenciari. La taxa de suïcidis a les presons és significativament superior a la de la població general i, per aquest motiu, les conductes suïcides de les persones internes es consideren un problema de primer ordre per les administracions penitenciàries, i la seva prevenció s'ha considerat una prioritat.

En aquest sentit, l'article 2 b) del Reglament d'organització i funcionament dels serveis d'execució penal a Catalunya (ROFSEPC), aprovat mitjançant el Decret 329/2006, de 5 de setembre, determina que en tots els centres penitenciaris s'ha de dissenyar un sistema d'atenció individualitzada, amb especial atenció, entre d'altres qüestions, als programes de prevenció de suïcidis.

Així mateix, cal tenir en compte el Decret 399/2006, de 24 d'octubre, va assignar les funcions en matèria de salut i sanitàries de les persones privades de llibertat a Catalunya al Departament de Salut i que, l'article 1.3 d'aquest text normatiu preveu que, en l'exercici de les seves respectives competències, el Departament de Salut i el Departament de Justícia han d'actuar coordinadament amb la finalitat d'adequar les peculiaritats de la prestació sanitària a les especials característiques de l'entorn penitenciari.

En aquest context, per poder garantir l'assistència en matèria de salut mental i addiccions a les persones privades de llibertat, al juliol de 2017 els consellers de Justícia i Salut van signar un acord de coordinació que, entre d'altres qüestions, preveu l'establiment de programes d'intervenció i prevenció de les conductes suïcides de forma coordinada entre els serveis d'atenció primària, salut mental i serveis penitenciaris i que, així mateix, constitueix una Comissió de seguiment.

En data 16 d'octubre de 2018, la Comissió de seguiment creada mitjançant l'acord esmentat, va validar un Programa marc de prevenció de suïcidis als centres penitenciaris de Catalunya i, en data 20 de maig de 2019, aquest secretari en va fer difusió als diferents agents implicats, marcant com a data d'entrada en vigor el dia 1 de juny de 2019.

Posteriorment, la revisió del funcionament del Programa marc en els centres penitenciaris ha determinat la necessitat d'introduir diferents canvis en el document i, en data 19 de novembre de 2020, la Comissió de seguiment esmentada ha validat la nova versió del Programa marc de prevenció de suïcidis als centres penitenciaris de Catalunya.

Escau recordar que el Programa marc es basa en un seguit de principis que estan en consonància amb allò que la comunitat científica indica en la prevenció del suïcidi, dels quals es destaquen: conscienciar als diferents sectors professionals i de la població de que les morts per suïcidi són evitables, trencar amb el tabú del suïcidi mitjançant la lluita contra l'estigma i el silenci social, i formar i coordinar els professionals pel que fa a la detecció i la intervenció.

Així mateix, cal fer esment que el referit programa marc inclou tots els elements que han de permetre l'assoliment dels objectius generals i específics i que s'estructura en els següents apartats:

- Promoció de la salut en la prevenció del suïcidi
- Detecció del risc de suïcidi
- Avaluació clínica del risc
- Intervenció: atenció precoç, maneig i seguiment del risc
- Coordinació i gestió de la informació
- Interns de suport
- Postvenció: minimització de l'impacte del suïcidi
- La conducta autolesiva en el medi penitenciari
- Poblacions amb necessitats diferenciades: medi obert, joves, dones i transgènere
- Aspectes organitzatius: consideracions generals
- Seguiment i avaluació

Així doncs, en tant que el correcte diagnòstic i l'adequat tractament és essencial per prevenir i intervenir les conductes suïcides en els centres penitenciaris, es considera summament important proporcionar pautes adequades als professionals i, per aquest motiu, esdevé necessari fer la difusió de la nova versió del Programa marc de prevenció de suïcidis dins l'àmbit d'execució penal.

En base a tot l'exposat, es disposa:

Primer: Fer difusió dins l'àmbit d'execució penal del Programa marc de prevenció de suïcidis validat per la Comissió de seguiment de l'Acord de coordinació entre els departaments de Justícia i Salut, per tal que s'apliqui en tots els centres penitenciaris de Catalunya.

Segon: Significar, especialment, que la prevenció i el seguiment del risc de suïcidi en els centres penitenciaris és una tasca encomanada a tot el personal de l'establiment i que, per aquest motiu, el Programa marc preveu que tots els professionals han de mantenir una actitud receptiva, oberta i d'alerta cap al risc de suïcidi.

Tercer: Indicar que sempre que hi hagi sospita que una persona interna presenta risc de suïcidi, mentre no s'apliqui el pla d'intervenció acordat pel psiquiatre, correspondrà el director o persona que el substitueixi valorar la necessitat d'adoptar mesures de protecció personal preventives, com poden ser, entre d'altres, que la persona interna rebi atenció sanitària o que sigui, diàriament, atesa pel psicòleg o l'educador social, que els funcionaris de vigilància s'aproximin a la persona interna durant el recompte o que la persona es mantingui acompanyada i/o impedir-li la seva pujada voluntària a la cel·la.

Disposició transitòria primera

Els equips directius dels centres penitenciaris disposaran d'un període de tres mesos per adaptar els protocols de prevenció de suïcidis existents al Programa marc que s'adjunta a aquesta Instrucció. Un cop aprovat pel Consell de Direcció, el nou protocol que s'anomenarà "*Protocol per a la prevenció de suïcidis del centre penitenciar xxx (Versió 2 de data 3 de maig de 2021)*", s'haurà d'enviar a la Subdirecció General de Programes de Rehabilitació i Sanitat per a la seva aprovació.

Disposició transitòria segona

Un cop aprovat el protocol per a la prevenció de suïcidis del centre penitenciar, els equips directius dels centres disposaran d'un període d'un mes per dur a terme la difusió i formació dels professionals del centre per tal de millorar la detecció efectiva del risc de suïcidi i la correcta aplicació dels procediments de treball derivats de l'aplicació del protocol.

Disposició final

Aquesta Instrucció s'ha de llegir en la primera reunió del Consell de Direcció que tingui lloc després de rebre-la, perquè se'n tingui constància, i també s'ha de difondre en els termes que estableix l'article 13.2.d) 2) del Reglament d'organització i funcionament dels serveis d'execució penal a Catalunya, aprovat pel Decret 329/2006, de 5 de setembre.

En cas de dubte o necessitat d'interpretació, qualsevol consulta s'ha d'adreçar a la Subdirecció General de Programes de Rehabilitació i Sanitat.

Aquesta Instrucció entrarà en vigor el dia **3 de maig de 2021**

**Amand
Calderó i
Montfort** Signat
digitalment per
Amand Calderó i
Montfort
Data: 2021.04.28
17:15:43 +02'00'

El secretari de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima